

Transkript svedočenja žrtava
Brčko '92: Van svake sumnje
5.09.2008, Beograd

Svedočenje Džafera Deronjića

Prije iznošenja podataka o meni, htjeo bih da pozdravim sve prisutne a posebno ovu omladinu i organizatora ovog skupa. Uz napomenu da meni nije ovo prvi put da iznosim podatke pred snimateljima, pred kamerama ali iznosim pravu istinu o sebi. Kao i svi građani Brčkog ja sam dočekaio maj kod kuće, obzirom da je moja kuća nedaleko od bolnice, 1. maja sam se razbolio, dobio sam napad bubrega koji nikada nisam osjetio. Slučajnost je htjela vjerovatno tako. Odvezli su me u bolnicu, žena moja i vratila se kući. U bolnici sam našao doktora Muftića koji je bio na odeljenju, Fetahbegović Ramizu. Direktor ratne bolnice je već bio postavljen, to je Crnić Momir, Radetov sin. Smjestili su me na odeljenje ne znajući šta se događa, gdje su uglavnom sem jednog Zorana sve muslimani bili. Ja nisam znao da su već koloniju bili čistili, Novo Brčko, da su strpali jedan dio ljudi u taj dio bolnice. Splet okolnosti je htjeo da drugi dan ili treći, ne mogu se sjetiti, nemojte mi zamjeriti ako pobrkam datume, s obzirom da je 16 godina prošlo. Moj komšija Islamović Mida došao je u bolnicu, dovezen ranjen. Podigao sam se koliko sam mogao normalno, sa kreveta da se pozdravim sa istim. Međutim, ne znajući šta će se dogoditi, dva vojnika koja su uletila, odveli su me u podrum. Ja sam jedva išao. Ispitivanje je trajalo možda jedno dva, tri sata, uz udarce normalno, da sam i ja isti taj ko i Mido samo da sam obolio u rovu. A rovova tada nije ni bilo, ali tako je kako je. U bolnicu je vrlo često dolazilo uniformisano lice po nadimku Daidža. Bio je jedne prilike kod mog kreveta i rekao je, ne meni nego svima nama prisutnim, jer smo mi u hodniku ležali, nismo u sobama: "Ako vam šta zatreba zovite Daidžu". Lapsus, odakle ga zvati. Nakon par dana pridigao sam se. Nije to dugo trajalo, možda dva, tri dana, jer smo čuli jake detonacije. Vjerovali ili ne, minobacačka artiljerija je bila postavljena ispred bolnice, koja je gađala Meraje, Ivike, Kožaru i sve ostalo. Očevidad sam sam, ne ja sam, nego svi koji su bili u bolnici koji su mogli dignut se. Žena je moja došla da me obiđe, s obzirom rekoh da nisam daleko od bolnice. Međutim, strpali su i nju u podrum. Nisu joj dali izaći, niti mene vidjeti. Ja imam starijeg sina koji je već bio u federalnom dijelu. Nisam znao o porodici ništa. Mislim da je bio 6. ili 7. maj, doktor Muftić koji je bio šef odeljenja, da li je šef, tako su ga zvali, je li ili nije, izdao nam je potvrde da smo svi mi muslimani izliječeni, ja i još sedam muških i Nezirović Suada. Potrpali su nas u kombi kao da idemo kući. Međutim, čim smo izašli iz dvorišta bolnice, vidio sam da idu prema gradu. Isti taj kombi, Dragan se zvao ili je nadimak ili pravo ime, koji je vozio kombi, stao je pred policijsku upravu. Kaže da vidi šta će sa nama. Zaboravio sam reći da sam bio u pidžami. Isti Dragan izašao, nije se dugo zadržavao. Kaže "nećete kući, idete na sigurno mjesto da vas zaštitimo". Došao u Srpsku varoš sa bočne strane ili sa zadnje strane ulaz, ušao je u Luku. Ja Luku dobro poznajem. Ne ja, nego svi Brčaci. A znam i dva ulaza. Istovario nas je pred hangar i rekao je da sačekamo prozivku nekakvu. Jedan po jedan je ulazio. Bile su dvije kancelarije za ispitivanje nekakvo. A nije to ispitivanje po meni, jer sam vidio kasnije. To je oduzimanje ličnih stvari ili onog vrijednog što je čovjek imao. Ja sam bio kod nekih ljudi koji nisu Bosanci, po dijalektu. Ja sam godinama putovao, dobro znam

otprilike da su Šumadinci, no ostavimo to. Tražili su mi 2.000 maraka da me puste kući. Vidjeli su da sam u pidžami. Kažu: "To si spavao pa si došao ovdje". Ne smiješ ništa reći. Imali su neke palice pred sobom. Lupali su o sto, nisu me udarili ali su rekli ako ne snađem se za pare sutra će me ubiti. Nije bilo tako. Kad smo svi ispitani, ulazili smo jedan po jedan u prvi dio hangara. Dva su hangara bila u Luci. Jedan je bio za ispitivanje, prvi, ovi koji su bili u Luci znaju, a drugi je bio kao ispitanici, eto. Oni su kao zaštićeni. Međutim, nije to to. Kada sam ušao u hangar nije bilo puno u prvom dijelu hangara. Ali sam našao Vatić Osmana, advokata našeg, Sejda Alihuminića, sindikalistu, bivšeg direktora Luke čini mi se, Bukvić Muhameda, mog jednog velikog prijatelja kojeg nisam poznao jer je bio toliko izlupan da nisam vidio da je on. On je sam kasnije prišao, kaže: "Džafere, jesi li to ti?" "Jesam a ko si ti?" Kaže: "Ja sam Muhamed Bukvić". Bila je jedna stolica u jednom djelu, u jednom ćošku, da kažem, sa lijeve strane na ulazu, prazna. I naveče pitam ja onog Muhameda: "Zašta je ova stolica?" "To je", kaže "za ispitivanje". "Pa kako?" "Koga odrede da ga ispituju, tu ga udaraju i ispituju. Hoćeš kazati, nećeš ali moraš kazati". No, pored svega, mene su bubrezi još bolili, mi nismo imali ni strunjače, ni spužve, ni deke. Ja sam imao komad kartona, vjerujte mi. Ne ja, nego svi moji. Komad kartona gdje sam legao. Ali nije to dan trajalo, to je par dana trajalo. Nije bilo dana da Jelisić Goran, Konstantin Simenunović Kole, ne uđu u hangar. Monika Simeunović, Konstantinova sestra, Čupo jedan kojeg ni danas niko ne zna kako mu je pravo ime, ne bih ulazio. Vjerovatno istražni organi će doći do toga. Nas maltretirali nisu ali su ovaj dio sale, što kažem da su ispitanici, svaki dan tukli. Slučajnost, mokri čvor smo imali preko puta hangara, ja sam izašao jedan dan, ne znam koji, da li je drugi ili treći ili četvrti, sreo me je jedan moj školski kolega jedan Tešić i kaže: "Džafere otkud ti?" Ne vjerujući puno, ništa, slegao sam ramenima. Kaže "u kojem si djelu?". Rekoh "u prvom", "uh" više. Ništa nisam ni odgovorio. Međutim, negdje je bio sat, sat i po vremena, zove mene jedan vojnik u SMB uniformi, koji je stražar nama bio, da izađem napolje. Ništa nije bilo neobično da izađeš napolje da te prebiju ili ubiju. Međutim, nije. Rekao mi je da me Dragiša zove i da prelazim u drugi dio hangara, s tim da dobijam strunjaču. Dobro, dobili su i u fiskulturnoj sali, u stvari iz tehničke škole, dobili su oni strunjače. No, ušao sam i ja tamo, međutim kada sam ušao našao sam dva teško ranjena čovjeka. Jednog Asanović Šefika i jednog poštarevog sina, ne mogu se sada sjetiti kako se zove ali znam da je bio bez noge. Ja sam bolesnik ali nisam mogao dozvoliti da ja ležim na toj strunjači pored njih onakvih. Djelili smo je, kako smo djelili, to mi znamo. Od tada, od mog ulaska i pored napomene gospodina Tešića da neće ništa biti, nastaju torture. Rijetka je bila noć da nije bio neko ubijen a prebijanje da ne govorim. Prebijanje uglavnom je vršio Jelisić Goran, izvodeći napolje. Koleta nikad nisam vidio da je ikoga udario ali mene je ispitivao. Ali je bila Koletova sestra Monika, gdje smo svi morali okrenuti se prema zidu, ruke na potiljak. Tražili su ono nešto što imamo. Nema što ni naći kad je sve pokradeno, u stvari, oduzeto. Da bude apsurd veći, imali smo i jednoga našeg Bošnjaka, Ožegović Ohro, kojega su vrlo često napijali, ja ne znam ko. Da li je Kole, Monika, Čupo ili Jelisić Goran. Oblačili ga u specijalnu uniformu, u stvari, to je carniska uniforma, obzirom da je carina bila, Brčaci znaju to. Svaku noć je tukao po narodu. Ja sam dobio toliko udaraca. Ako hoćete vjerovati, ja sam izgubio kompletan vid desnog oka. U stvari oko imam, nemam vid. Jedan dan, mislim da je bio 12. na 13. maj, Adolf dovozi Itrić Stjepana, mog komšiju. Stjepan je bio toliko prebijen da ga je teško bilo poznati kao i Bukvić Muhameda. I tad sam vidio za šta ta stolica služi, što sam maloprije govorio da je ta

stolica. Ulazeći u hangar sa Ladom nekom, u gepeku ga je doveo, čovjek od 100 kila u to vrijeme, ne znam kako je stao. Kaže silovao je curicu srpsku od šest godina. To je moja generacija. Tada je imao 40 ili 43 godine ako ne i 45. Znajući njega ne bih se dvoumio da kažem da laže. Ali takve su se... to je splet okolnosti, to je izrekao, to je moralo se reći da bi ga optužio. Ja sam u noći, ne znam koliko je sati, pola devet, devet sati, dok se smračilo, prišao Stjepanu i pitam: "Šta je u stvari bilo?" Kaže "komšija, pošao sam po cigare". On je stanovao na Novom Brčkom kod igrališta *Lokomotive* a ja sam tamo odrastao. "Uhvatila me neka ekipa u kola, prebili me prvo i dovezli ovdje." "Pa jesi čuo ovo?" Ništa. Nedugo zatim ja sam čuvara zamolio da izađem u toalet. Ušao je Adolf i izveo Stjepana. Bio sam očevidac kada ga je kod kanala ubio. On je... gospođa maloprije reče *malu pušku*... to je škorpion bio. Jer očevidac sam bio kad su se on i Češić Rade maltene potukli za taj škorpion. Slučajnost je htjela jer sam sjedio kod vrata, pa između vrata luft, dvokrilna su vrata. Tu noć je ponovo ušao u hangar maskirani vojnik, ne znam ko je, i počeo je brojati: "Jedan, tri, pet, sedam, devet... do 13 je došao. „Ustajte". Nije reko Haso, Mujo, nego išao je raspar i kaže "Dva jaka čovjeka". Tada sam prvi put vidio to. Izveli su ih sve, devet ih je bilo. Nije se nijedan vratio. Ali izveo je gospodina Ramovića i još jednog mladića, jakog, i pobacali ih u Savu. Taj isti Ramović kada je došao kod mene, jedan do drugog smo bili u hangaru, krvave su mu ruke bile. Pitam ga „šta je dijete bilo“, kaže „čuti, kasnije ću ti reći. Svi pobijeni“, kaže „još mrda, a mi ga bacamo u Savu“. Nije to jedna noć bila. Nije to jedna noć. Mislim da je to bilo negdje sve do 15-16. maja. Svaku noć, svaku noć su ubistva se dešavala. Da bude zlo veće, jedan dan dođe nekakav vojnik i kaže mi: "Treba mi pet ili šest dobrovoljaca do 45 godina". Nisam se htjeo javiti. Ja znam šta je dobrovoljan rad. Kaže "i ti ustani". Pa hajde, ustadoh. Izašli smo napolje, vozilo gdje piše "Četnici Srbije" s puškomitraljezom okrenuti. Poredali su nas. Dali su nam po cigaru bez razloga ikakvog. A razlog je što smo Muje ili Sulje. Kaže "taman ovih pet za onih pet". Ne znamo šta je. Cigara je brzo otišla. U tom momentu naišao je neki maskirani isto sa čarapom na glavi, vojnik, i pravo na mene, kaže "odakle si ovog izveo?" Normalno da je reko "iz hangara". "Njega nazad". A vidio sam jedan podatak, u stvari, jedan primjer gdje su jednom našem zatvoreniku rekli "idi u hangar" pa su za njim pucali i kažu "Balijska bježnja". Ja sam očekivao isto to, takvu sudbinu. Međutim nisam, stvarno sam spašen. To je bio 18. maj. Teško je napomenuti sve stvari koje su se dešavale ali jedan primjer da vam kažem koji je mene zgrozio. Dovedli su momčića, pa ja ne znam kud on nije više izlupan. Našli su mu kutiju cigara u džepu i rekli su da šverca. Amir jedan Divić i Ahmedbašić, ne znam kako se zove ali Ahmedbašić jeste. Iz Palanke su obadva. E tad je Šefik, kojeg sam ja maloprije napomenuo, ranjeni, ustao sa strunjače i Amira smo postavili. Amira smo mi, ako hoćete vjerovati, liječili jedno pet, šest dana. Nije mogao čovjek ni da jede. Našli smo slamčicu neku, nekakvu cjevčicu pa smo kad se mlijeko dobije ili kašasto nešto, ako ništa, vode stavimo. Ali da bude zlo gore, mi izliječimo u toku dana, u stvari, zaliječimo Amira, naveče dođe banda pa ga opet isprebija. Sve zbog nekih cigara. Bio sam očevidac kada je jedan od zatvorenika pogledao u drugi hangar, u stvari u treći, jer dva su vezana, treći je bio hangar gdje ništa nije mogao vidjeti, ništa. To je zid običan, mrežasti zid. Ama baš ništa. Uletio je slučajno jedan vojnik, pa mislim da je malo veći od ovog stola, puška mu udara u pete i kaže "e, tebe trebam". Taj čovjek se nije više vratio. Mi ga u hangaru nismo našli. Jelisić Goran je bio strah i trepet. Mi smo znali ako je nedjelja ili subota, dovozili su jaradi, janjadi, pekli, napiće se i ulaze u 11, 12, jedan, nebitno. Nema određeno kada

će ući. I onda zna se. Da li će 5, 6, 10, 15, ne biraju. Samo idu. Ako su išli: jedan, tri, pet, onda kasnije idu dva, četiri i šta ja znam. Zašto, ne znam. Ja sam jedne prilike još jednom vidio gospodina Tešića. To je sve u prolazu bilo. Ovi naši iz službi znaju ko je Tešić. To je čovjek koji je meni pomogao. Neću reći da je drugima, ni svima, ali meni jeste. I kažem "druže moj, ima li nade da odavde izađem?" Kaže "ima, znam gdje su ti žena i dijete, izbaviću te". "Pa znam da ćeš me izbaviti. Ima li nade?" "Nema roka" kaže. Ne mislim nema roka. On nije mogao, nije smio i sigurno nije smio. Pored svega u Luku ja ne znam kakva bagra nije dolazila. Da li je to namjerno bilo zastrašivanje nas ili je baš napisano da tako mora biti. Vidio sam jednog čovjeka iz mog komšiluka gdje sam othranjen, došao kod mene i kaže "otkud ti balija ovdje?" Imao čarapu, poznao ga ja, mršav, nema ga... kakav ja, ja sam za njega Herkules. Rekao sam mu posle rata, kaže "nisam ja bio". "Nemoj... nisam blentav". Ali takvi ljudi koji su dolazili, nisu smjeli nas udarati, što je najbitnije. Ovo sve što prođe, manje-više je važno. Pored Jelisića, Monika Simeunović, djevojčica od 15, 16, 17 godina, možda jedva 40 kila težine, svaki dan je ulazila sa jednim malim pištoljem, pa ne znam je li veći... ne znam ni kako se zove, ja ne baratam oružjem, sa tim Čupom što smo ga mi zvali. To je čovjek koji je imao dugu kosu, koju je vezao u kikicu, kako kažu curice, pozadi, visok, mršav. Nijedan dan nije bio da nas ne pretrese. Razlog je što je svaki dan mijenjan broj ljudi. Oni koji su ubijeni dopunjavani su, ne znam odakle su dovozili. Ja sam dosta ljudi znao, ja sam iz Brčkog. I tako je oteglo se, ne znam koliko dugo, u stvari, sve dotle dok Jelisić Goran nije otišao, ja ću vam slagati, da li je 15, 16. ili 17. maj bio. Znam kad je došao jedan dan, kaže "više ubijanja nema". Da li mu je neko naredio ili nije ali smo vidili da je ranjen u ruku, još jednom, pored one desne što je imao zavoj, još je dobio... da li je rasječena ili ranjena. Međutim, kasnije smo dočuli da je negdje na klancu na nešto naletio, vjerovatno krava, pa ga njegov... ne bih ulazio. 27. maja svi smo sjedili. U stvari, želio bih prije napomenuti da je Goran Jelisić prilikom odlaska rekao nama "pored ubijanja više nema ni otpuštanja iz Luke; čekamo razmjenu naših vojnika koji su pobijeni u onoj Tuzlanskoj koloni, 15. maja što je bilo". Nismo mi ni znali da je pobijeno. Nemaš informacija ama baš nikakvih. No, 27. maj ujutro, ustajemo kao i obično. Ulazi jedan policajac koji je još u našoj policiji, Burić, nije činio zlodjela, ja ga nisam vidio. Tada sam ga prvi dan vidio. Nit smijem garantovati. I proziva mene. Znajući da je ovaj rekao da nema puštanja, strah je posjedovao svaki normalan čovjek. Naime, nisam mogao ni ustati. Međutim, ipak... uzeo me je za ruku, stvarno me je uzeo za ruku, nije me udario. Nije mi ništa rekao. Kaže "ideš u kancelariju". Došao sam u kancelariju. Bile su dvije kancelarije. Imao je Simeunović Kole kancelariju i imao je taj moj Dragiša Tešić, da kažem. Dragiša mi je rekao "Džafere, dobijaš papir, izlaziš, slobodan si." "A kud Dragiša?" Kući se nisam mogao vratiti, moja je kuća kod bolnice. Kaže "žena ti je u Srpskoj varoši kod jednog tvog poznanika". "Kako da odem?" Dao mi je neki papir koji imam, koji sam predočio prilikom saslušanja u drugim jedinicama. Na ulazu u zgradu u Srpskoj varoši ustavlja me jedan Pero. Kako kaže gospođa, da napomenem, 100 godina se znamo. Nisam toliko star, šalim se... da se malo i našalim. I kaže "gdje ćeš ti?" "Pa Pero bolan, hoću u zgradu." "Pa nije ovo tvoja zgrada." "Pa znam da nije. Tu mi je žena." "Sad ću te" kaže "ubiti." "A što bolan?" Uze pušku i na mene. "Pa imam papir" rekoh. On uze onaj papir "sad ću ga poderat" više. Šta ću, on ima pušku, ja nemam. Ja ćutim. Vrati mi onaj papir i kaže "za sat vremena iz ove zgrade da si se iselio." Kod Čele sam bio, kod Rabijinog. Kud Bože dragi? U kuću ne mogu. Ne znam. Telefona nema. Kažem ja ženi, imam jednog kolegu

na Burića brdu, Omerovića jednog, "idi vidi možemo li kod njega." Da hoće slučajnost, tamo je Pero Klašić bio, predsjednik Crvenog križa, čini mi se, kojeg sam ja znao prije. Primio me je. Primio me je u tu zgradu. Ali nisam se dugo zadržao. Čuli smo raciju da je bila u predjelu gdje Abdulah živi gore. Ja sam morao pobjeći. Imao sam malo dijete, ne malo, 11 godina. Pobjegli smo na Eš. Na Ešu smo bili ne toliko dugo. Jedan dan dvije gospođe, jednog mog prijatelja sestra sa nekom je salazila i trebaju joj muslimani da čiste kuće, stanove, što kaže gospođa Adila, frižidere. Ja sam kod Ise bio jednog poslastičara. "Iso" rekoh "ovo nije dobro". Kaže: "Što bolan?" "Nije bogami, doćiće nas pokupit." "Pa gdje će nas?" "Pa otkud znam". Obistinilo se ono što sam ja govorio. I tačno je tako bilo. To je bio 12. juli negdje oko dva, tri sata. Sve su nas pokupili. Sve muslimane do jednog sa Eša i Srpske varoši ako je bilo u Srpskoj varoši, ja ne znam. A prije toga imam podatak da je Kević Himzo ubijen, Sejdalija Muminović, jer mi je čovjek došao pa mi ispričao. Ja sam sa Sejdalijom i Himzom bio veliki prijatelj. No, potrпали su nas u tri autobusa. Znači toliko nas je bilo. Ja ne znam broj, mislim da je preko 200 ljudi bilo. Uz izgovor da idemo samo do kasarne da se nešto popišemo. Ne vjerujući, nažalost, nikome, žena izašla, plače, što je i normalno. Potrпали su nas u autobuse. U kasarni sam vidio jednog gospodina, Andrejić Milana, koga Smajl juče pominje kao dobrog čovjeka, moguće je. Ja sam ga vidio u uniformi. Nije me htjeo ni pozdraviti a radili smo 30 i kusur godina. Ne zna me. Da bi nakon sat ili dva krenuli u pravcu Batkovića. U Batkovićima sam zlu sudbinu doživio. Tamo sam više batina dobio nego u Luci. U Batkovićima isto smo pretres imali nekakav, ko ima šta. Žilete su uglavnom oduzimali. Bojali da neće se ubit' ko. Ali smo ulazili na jedna vrata, ja ne znam ova druga tura odakle je ušla koja je došla u Batkoviće, gdje su oni hol napravili čitav. Stavili su jedno desetak stažara nekakvih s palicama i s kundacima. Nije niko prošao da nije dobio, batinu. Ko više ko manje. Ko je bio uza zid, on je manje. Ja sam na nesreću bio sa lijeve strane. U hangaru, ovi iz Međunarodnog Crvenog križa koji su bili vidjeli su šta je hangar. To je hangar visok možda šest, sedam metara, bez stropa, bez plafona. Temperatura znate kakva je, da ne kažem slame. Vjerovali ili ne, hangar je mali. Nas je bilo jednog momenta 1.700, 1.700 cifrom, pa nemaš više gdje. Kad trebam da se okrenem, onda vičem onome tamo "počni okretati se". Nema, to je k'o sardina. Pored svega toga, pored glave nisi mogao imati jastuka. Jer imali smo jednoga Veselina Vujovića iz Velinog sela kod Bijeljine i Gligora Begovića, koji su svaku noć tukli, svaku noć. Imali smo mi i domaćih. Imali smo Pajzera jednoga, našeg muslimana. Imali smo i Piklića. Ali manje. Veselin Vujović i Gligor Begović, čujem da je poginuo Gligor Begović, neka je. To je momak ili momci, ne znam, pretjeraću da su imali više od 20-22 godine. Ovaj je jedan bio u *SMB* uniformi, onaj je mjenjao uniforme. Meni jedan dan skide patike i još me istuče. Doneo mi jedan moj prijatelj Milorad Mitrović iz Brčkog patike, poslala mi žena, k'o u papučama bio, zima. I on kaže "trebaju meni za svadbu, hoćeš mi posuditi". Skide i nije nikad ni vratio, ja bos ostao. Dobio opanke neke od jednog seljaka, ali dobri. Ko je preživio Batkoviće... Ne, Luka je strah. U Luci su ubijani ljudi ali ovamo su prebijani ljudi. Velika razlika. Jedan Velja Stojanović koji je bio komandant logora, rijetko je bio dan, zna i gospodin Smajl, da ne dođe i kaže "ne brinite, sutra ste vi na razmjeni". Pero Dmitrić, Đorđe Vasiljević, sve su to ljudi koji su dolazili i nama obećavali brda i doline. Pa molim vas, da bude apsurd, on pusti... nama vozač dovuče hranu, pusti vozača da bira koga će istući. Dade mu motku i udri. Zabadave, zabadave, svi koji su preživjeli znaju njega. Tu nema laži. Maloprije gospodin Smajl rekao za ovog Sarajlića zlatara, on je nedaleko od mene bio. Ja

se dobro sjećam i kad je Smajl nama med donio, pa smo po prst... Nemamo šećer, nemaš ništa. Dobijemo dvije šnite hljeba. Nisu to šnite, ja ne znam kako ih odsječe. Ali tako je kako je. Ja sam u Batkovićima dugo bio. Međunarodni Crveni krst mislim da je u avgustu došao negdje, 25. ili 27, ne znam kojeg je, kada nas je popisao. Međutim, prilikom popisa, svaka grupa je bila formirana, u svaku grupu je bio ubačen jedan njihov vojnik, da bi čuo šta Džafer kaže, da bi čuo šta Smajl kaže, da čuje... i poslje toga... Ja se dobro sjećam jednoga čovjeka sa područja Šibošnice, to je Čelička opština. Nije mislim sabran bio, nažalost, njega su toliko prebili, što kaže... Pita ga jedna iz Međunarodnog Crvenog krsta, nemojte me pitati koja, ne znam, "šta ti je to bilo?" Kaže "ovaj me istukao". I tačno taj ga vojnik istukao. Ali naveče je dobio... Nije mogao sutra ustati. Zašto? Kaže "Zašto govoriš?" "Pa jesi me istukao". On ga opet. To su torture bile. U Batkovićima, vjerovali ili ne, mi smo imal 64 osobe preko 65 godina. Ja sam vodio spisak. Međutim, nisam ga smio iznjet. Imali smo djece do 14 godina preko 40. Kažu nemaju očeva ni matere. Ta djeca kad su dolazile bilo koje organizacije išla su pod jedan hrast, ja znam taj hrast jer sam išao i brao žito tamo kod jednog seljaka, pumpa bila i tamo su autobusima svaki dan vozili. Meni je nelogično, ti starci ako su živi i ta djeca ako su živa, oni nisu upisani u Međunarodni Crveni križ. Oni nemaju dokumentacije da su bili u logoru. Ja ne znam da li toj djeci iko priznaje išta. Ta su djeca strahote doživljavala, da ne govorim za starce. Sjećam se dobro... Kad onog Korajca, starog onog čovjeka, Konjića, sjeo je čovjek, star čovjek, 70 i kusur godina i prekonozio je noge. Prebiše mu noge, kaže "klanja". Čovjek ne može da ustane, umro je. Umro nam je šećeraš, 17 dana čovjek bez lijekova, kažu „nek umre“. Došao je ljekar jedan dan. Mene zabolila noga ne znam od čega i ne mogu da hodam. I odem ja kod njega, kaže "što si došao?" Kažem ja „zabolila me noga“. Kaže "došao si bolestan. Izlazi napolje". Ništa ne smiješ reći, jer stražar me je doveo ako šta rekнем, biću prebijen i hajde izađi. Da bi preživio, ne ja, nego svi logoraši, vjerovali ili ne, mi smo formirali nekakve ekipe, 10, 12, 15 ljudi da idemo da beremo kukuruz seljacima da bi jeli. Ja sam imao sreću da sam prvi put kod nekog dobrog čovjeka naišao. I sad kad smo prolazili rekao sam gospodinu Zoranu prvi put kad budem imao priliku probaću ga naći, znam mu sina. I svaki dan smo išli da beremo da bi eto preživjeli. Jedan dan prilikom vraćanja dva naša logoraša su pokušala pobjeći. Sve su nas prebili tu noć, sve, navodno mi smo im omogućili da bježe. Pa kako ću ja omogućiti, on išo slamu brao neku... tamo kupio. Ali on je s puškom, ja sam... Našli su te ljude, osudili su ih, kao vojni sud u Doboj su ih prebacili. Živi su, koliko znam da su živi. Ja napomenuh maloprije da je veliki broj naših ljudi bio iz Brezova polja a Brezopoljci su imali jednog Fikreta, ja ne znam kako se preziva, čujem da je osuđen i u zatvoru je, federalni sud ga je osudio ili Brčanski, ne bih ulazio. To je bio strah i trepet za te svoje mještane Brezopoljce, ali on je bio u uniformi. Dali su mu nekakvu uniformu, ne mislim nekakvu, dali mu šarenu uniformu, on je kao vojnik i kad uđe... pa nogama je preda mnom čovjeka starog istukao nogama. I kaže mu onaj "izačićemo mi Fikrete nekad ". Međutim, ne bih ulazio je li izašao ili nije. Međunarodne organizacije nisu često dolazile. Vjerovatno im nisu ni dozvolili, što je i normalno. A kad bi dolazile, ja sam rekao da su krili ove stare. Ali mi nismo imali mogućnosti, vjerovali ili ne, vrlo rijedak je slučaj bio da neko preko nekog nešto nabavi sebi. Cigara niko nije imao. Imali smo ljudi, imali smo jednog doktora što smo ga mi zvali, Seada, iz robne kuće. On je bio trgovac, koji je imao 100 i kusur kila, on dade doručak za cigaru. Doručak je one dvije šnitice hljeba i jedno jaje ili dvoje, nemojte mi vjerovati puno, davno je to bilo, a on dade, para je vjerovatno odnekle imao ali nema

gdje kupiti. Počele su razmjene, mislim negdje u septembru mjesecu. Marendić Sabit je među prvom razmjenom bio. Marko Margić, ne znam, njih je osam tada bilo. Očekivao sam i ja kao i svi drugi. Međutim, svaki dan je bio dug. Dug iz tog razloga... mi smo imali jednu šljunkaru, to je dvorište gdje smo sjedeli. Ti stražari hodali su po krugu, žicom je ograđeno normalno, kapija je zakatančena. Samo ako mu se ne sviđaš, znalo se šta će biti, prebiće te i hajde. 5. oktobra ujutru prozvan sam. Musić Smajl je isto sa mnom bio. Ušli smo normalno u autobus i pred policijsku upravu, ponovo u Brčko, ne znam zašto. Nismo se dugo zadržali. Ja se ne mogu sjetiti pojedinosti ostali koji su izašli ondje, da li je porodice ili ne, ne bih ulazio... Mi smo tada razmjenjeni. Ja sam 5. desetog, znači od maja do 5. desetog sam proveo u logoru. Htjeo bih napomenuti da ovo meni nije prvi skup. Nije prvi put da govorim pred kamerama. Ja sam bio svjedok pred Haškim tribunalom u slučaju Jelisić Gorana. 13 ravni dana sam bio tamo, tri puta sam izvođen u sudnicu, što mi nije smetalo. Ja sam svjedok i u brčanskom sudu po pitanju Simeunović Koleta. A biću svedok ako me pozovu i po pitanju Bijeljina jer se ne bojim istine. Ovo je ono što sam mogao reći. Ali je istina. Sigurno je istina. Vama hvala.

Fond za humanitarno pravo

